

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲՍՂՍԲԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

Հ. Տէր/Ի ՕճԵՆ առաջում պիտի քննի քերթիս ճնշման հասցիքն 360ԷԸ — Խմբագիր՝ Հ.Ս.Կ Պ.Ս.Ե.Ս.Ն Զեռասարակում ձեռագրից քննի քերթիս ճնշման հասցիքն # 11 205 (1043)

ՄԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՕՐԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Մեր երկրուան խմբագրականով ցոյց տուինք միջազգային կա- ցութեան խառնակ և վտանգալի վիճակը, յիշելով գաղանգաւ տէրու- րեանց արտաքին նախարարներուն և վարչապետներուն այցելու- րեաներն ու պտոյտները համակիր կամ հակառակորդ տէրութեանց մայրաքաղաքները:

Պատմութիւնը ցոյց կուտայ որ վերջին մէկ դարու ընթացքին անկի ունեցող բոլոր պատերազմներուն նախաշնչաններն են եղած կամ արտաքին կարգի սպառնալից սպառնալից տէրութեանց եւ կամ պատերազմի նախորդող օրերուն նախարարներու. ճամբորդութիւնը ուրիշ տէրութեանց պատկանող երկրներու համաշխարհային պատերազմի նախորդակին նային էր պատերազմը Մէկ կողմէ սպառա- զինումի կատարելի վրձնակցութիւն մը կը տիրէր մեծ ու փոքր տէ- րութեանց միջև, միւս կողմէ ալ արտաքին նախարարներ և զինական- գիտական ներկայացուցիչներ ճամբորդութիւններ կը կատարէին, զի- նակցութիւններ կը յոռախօսէին և խմբագրութեան կ'ստեղծուէին, Այն ատեն ալ, ինչպէս այսօր, քաղաքագէտներ և մամուլ ապահով չէին տեսներ կացութիւնը և կը վախճուէր պատերազմի սարսափ- ներէն:

Նոր չէ սակայն միջազգային այս վտանգաւոր մրցակցութիւնը: Մտ կէս դարէ ի վեր օրէ օր աւելի սաստիկ թափ կ'ստանայ սպա- ռազինումի տենչը և զինակիցներ ապահովելու փափաքը: Պիղծարքի օրով սկսաւ Գերմանիան տակաւն սպառազինումի և պատրաստու- րեան և անդի ու անդադար շարունակեց նոյն թափով մինչև ընդի, պատերազմի ի տես Գերմանիոյ այդ կասկածելի շարժումներուն, սկսան զինուորի նաև միւս տէրութիւններ՝ ցամաքի թէ ծովու վրայ: Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջև սկսող մրցակցութիւնը, երկու տէրու- րեաներուն նախադրման ալ զօրացուց և արդիացուց: Համաշխարհ- նային պատերազմի յայտարարութեան թուականին վերջ գտաւ այդ մրցակցութիւնը, երբ արդէն բոլոր տէրութիւններն ալ մինչև իրենց բերանը զինուոր և զինքն:

Ընդհանուր պատերազմէն վերջ վերակաւ այդ վտանգաւոր մր- ցակցութիւնը, մէկ սարքերութեամբ միայն որ, յետպատերազման զէնքերը փոխուած էին: Տէրութիւններ փոխանակ ցամաքի և ծովու վրայ պատրաստուելու, օդային պատերազմի համար կը պատրաս- տուէին, որուն զիստուր զենքերը պիտի ըլլան թուականը հեղձուցիչ կազմը: Եւ իրարու վրայ, վերջին տասնամակի ընթացքին հնար- ունեցան ոչ միայն արագաթռիչ և զրահապատ օդանավներ, այլ քիմիա- կան բանադրութիւններ, որոնք ամբողջ քաղաք մը, միլիոնաւոր մար- ղիկ՝ ինչ ու երբայս աննշաններու ուժն ու կարողութիւնը ունին, նորեկեան նաև այդ կազմէն: Կառավարուելու միջոցները և յաջող- ունեցաւ այդ ուղղութեամբ ալ նուաճումներ կատարել, շնորհիւ հնար- ուած դիմակներու: Զօրաւոր թափով մը զեռ կը շարունակէ մարդ- կային գիտութիւնը՝ հնարելու համար նոր գործիքներ և զենքեր, ու- ընց շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ աւելի շատ մարդ մեռցնել և և աւելի մեծ աւերակներ պատճառել:

Այս սպառնալիցումի և մրցակցութեան ստակալի օրերուն — ինչ հեղանակ — աշխատանքներ կը կատարուին զինաթափութեան համար: Մովու և ցամաքի զենքերու մրցակցութիւնը թէպէտ դադարած, սա- կայն, բոլոր տէրութիւններն ալ տարուէ տարի աւելի կը զօրացնեն իրենց օդային տորմիլները և ամէն տարի աւելի մեծ պատերազմա- կան վարկեր կը յատկացնեն: Երբ Սըր Զոն Սիմոն մայրաքաղաքէ մայրաքաղաքը պարտի զինաթափութեան աշխատանքներ չի վիճեց- նելու համար, անգին իր երկրին մէջ, բազմաթիւ գործարաններ տը- և զինք կը գործեն՝ պատրաստելու համար պատերազմական զենքեր: Նոյն տեսիլքով աշխատանք կը տիրէ նաև միւս երկրներուն մէջ: Եւ ընդհանրապէս բոլորն ալ կ'ուժեղացնեն իրենց օդային տորմիլը, երբ անդին, Զինութեամբ նորեկեան Սորբուստոյն մէջ միայն կ'ընդունին օդային պատերազմի և սպառազինումի արդիւնը: Անգլիան, Ամերիկան, Իտալիան և Ֆրանսան, որոնք օդային ամենաուժեղ տէրութիւններն են, զինաթափութեան խորհրդատուով վերջին նիւտերուն առաջնակիցն են: Ընդհանրապէս օդային տորմիլները և մի միայն թղթատարական եւ փոխադրական նպատակներու յատկացումները պահել: Զօրամարտ- սակայն, այդ միևնոյն տէրութիւններն են որ այսօր նոր օդանավներ կը կառուցեն և նոր զենքեր կը հնարեն:

Մասնաւոր շատ ուշագրու են անգլիական թիւթերու վերջին յայտարարութիւնները, ըստ որոնց Անգլիան 5000 օդանավեր պիտի ունենայ մէկ տարի վերջին: Ինչպէս յայտնի է Անգլիան օդային տորմի- լի անսակով ծովերորդական զինքն ար և կը գրաւէր Իսպանիա շարու- նակ ձեռքով ծովերու արքան, Անգլիան ինքզինքը ազատ և ապահով կ'զգար եւրոպական տէրութեանց մրցակցութիւններէն: Այդ պատճա- րաւ ալ իր բոլոր ուժն ու եռանդը վատնած էր զօրաւորագոյն տոր- միլը ունենալու համար: Իրականին մէջ, այսօր Անգլիան, օդային ուժի տեսակէտով վեցերորդ տէրութիւնն է: Ֆրանսան, Ամերիկան, Ռուսիան, Իտալիան և Զարն, ըստ կարգի Անգլիան աւելի զօրաւոր են և աւելի մեծ թիւով օդանավներ ունին: Անգլիայէն անմիջապէս վերջը կուզայ Գերմանիան, որ այսօր հաւասարութիւն կը պահանջէ:

Ինքնուրու յայտարարութեանց կը հասկացուի որ անգլիական կա- րավարութիւնն ալ իր օդային ուժերը պիտի աւելցնէ այս տարուան ընթացքին, մրցելու համար Տիւս տէրութեանց հետ: Այդ միջոցին սա- կայն հանգիստ և անխաղ պիտի նստի՞ն միւս տէրութիւնները: Ի

Եւրոպայ եւ Տօլարին Բաղախակաճութիւնը

Յրահասարակութիւնը եւրոպական նա- խարար շնչանակ գրի առած է հեռու- եւր շահեկան յայտարարութիւնները: Համաշխարհային աննշան ծանրա- անիւր և գլխաւոր պատճառ սպառա- ճութեան գնումի կարգութեան նուա- զումն է: Հեռուաւոր բոլոր կառավա- րութիւններուն զիստուր ճիգն է գնա- լով փոքրող թիւները բարձրացնել: Եւրո- պայի մէջ գնումի կարգութեան ծանր- ճ է արդէն նուազիւ, երբ Միացեալ Նա- կայիցները սակաւին իրենց բարձր- րեան վախճին մէջ էին: Եւրոպական պատմութիւնները այն ատեն արդէն իսկ կը ջանային չարթին տալը անուի, և մեծագոյն մասը այն կարգադրութիւն- ներուն, զորն այսօր կը փորձէ Ամե- րիկան, ի գործ դրուեցան այն ատեն Եւրոպայի մէջ:

Նախագահ Բուզուլի Թիգրի կ'ընէ զինքը բարձրացնելու և այս կերպով կերպագործներուն կացութիւնը բարու- ցելու համար: Բայց Ամերիկայ սխա- ճամբայ գտած կ'ըլլայ, եթէ կործէ որ արտաքին արժէքը կրնայ իրենցն ապի զինով: Իմ կարծիքով, այսպիսի քա- ղաքակցութեան մը հիմք սխալ է: Այ- սօր ատենէն աւելի պէտք է զմեծնոր- ընթացքին մէջ տեսնուած հաւասարու- կուտութեան պակասը ջնջել: Հիմք որ այդ հաւասարակուութիւնը չկայ ամէն երկրներու զրոյստեան ընթացքին մէջ, սակայն միջոցաւ Բուզուլի խորհուր- ծը գործը մի աւելի կը զօրաւորացնէ կացութիւնը: Ուրիշ գնումները այն ատեն միայն կ'արդարանան, երբ այն սպառողն է այդ գնումներով զրոյստեան կայունացումին վրայ ազդեցութիւն բանցնել, ինչպէս ըրաւ անգլ. կառա- վարութիւնը միջոցով կայունացնելու նպատակով: Միւս կողմ Ամերիկայի մէջ եղած իր նման չունի այսպիսի պա- տմութեան մէջ — այսինքն կառավարու- րեան մը կ'աշխատի իր սեփական երկ- րին մէջ կարող իր սեփական զրոյստե- անքով և կը փոփոքի հեղանակ աւելի խորացնել անկուրը:

Բայց արդիւնքը չի համապատասխա- ներ զարձակ սակարկման անկուրու- րեաներուն: Եւ ինչ որ այժմէն կըր- անք ըսեն, սա է թէ այս փորձը չոր- չի փոխութեան — զարնը մը պիտի ըլլայ: Կարգադրութեան միջոցով տես- նալուց միայն զօրացումը կ'արդարանայ:

Միջոցով աշխարհին համար գտնէ օտուտութիւն ունի այս ամերիկեան փորձը: Այսինքն՝ զարնակաւ ապացու- մըն է թէ զրոյստեան արժէքը կ'ար- ման չի անստականհիւստիւրութիւնը: Բուն, այլ աւելի կը զօրաւորացնէ զա- նայն:

Ան այս պատճառով այսպիսի կար- գադրութիւններու հակամարտը եւրո- պական կառավարութիւնները հրժե- րեան այդ փորձին, որ ամբողջ երկ- րի մէջ չունի: Այսուչա Ամերիկայ երկ- րի պակաս պատմութիւններուն այս վա- րձուցնէ զանգիւղութիւնները սկսած ան- աւելի մեծ ընդլայնութիւն ցոյց տալ: Եւրոպայի փոթորակով արժէքագրութիւն կ'աշխատի և հարաւորի վառարը իրար հանցող պաշտոնը: Եւ հիմա այս է հարցը: Եւրոպայ ինչպէս կրնայ զի- մարդիկ Ամերիկայի զրոյստեան — ֆրանսու- սական փորձին կարծեսարար արդիւն- րեան:

Յրահասարակ այս խնդրին մարդին մէջ աննշան փորձութիւններու ան- նին: Անոնք գիտեն որ, երբ կ'ուզուի

Ֆ Ո Ւ Թ - Պ Օ Լ

Table with 2 columns: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Շարժումներ ի վեր սկսած էր խոս- ուիլ այս երկու կարևոր ուժերու հան- ղիւղումի մասին Չէրքութի մէջ: Յուժ- պօլի սիրահարները անդէս կ'աշխատէին կիրակի՝ 24 դեկտեմբերին, երբ անդի պիտի ունենար տաշին մրցումը: Մըր- ցումի յաջողութիւնը անհրաժեշտ և ստատիկ ցուրտ օրերը, ու նոյն օրուան կիրակիի անդադարի անընդ, մասնիկ կուտար շարժումը մրցումի մը անկարելիութիւ- նը, ու հաւանական էր որ այդպէս ալ ըլլար, եթէ կէտերէն յետոյ օդը քիչ մը խաղաղի, թէև անպատ ու աննպատ օդի մը բոլոր հաւանականութիւններով լեցուն, զարմալ մրցումէն առաջ ստուար բազմութիւն մը կ'անուրիւնէ անդ գրաստ էր Renaissance-ի զաշին շարժը, ու ստատիկ ամբողջովին լեցուն էր: Ժամը 3ին երբ խոսմեր արդէն պատրաստ են դաշին վրայ, մրցումին իրականութիւնը՝ Գ. Ռ. Շէմայի կուտար տաշին արդիւնքը, որուն վրայ խոսմեր ի յարգանս անմտաց համայնի մարկիտան մը լուռ կը կենան ու սպա երկրորդ սուղիւնի կ'ուրի խո- սում:

Նրկու խոսմերու անցումի յաջիւն- նակներն ու ստուար մէկզմէկ աւելի կ'ուրի խոսմեր ենթադրել կուտար հանդիսականներուն յաջողութեան բաւան խաղաղութիւնը մը յղի անհնգակալնե- րով:

Յագի սկիզբին երկու cornerներ ի նպատակ Չ. Մ. Ը. Մ. ի ստիթ կուտար իրենց նպատակներով: Բայց չէին զօրու կուտար, որուն վրայ Ռ. կ'անցնէ յարձակողական, անոր յառաջապաննե- րը հ

